

Nordisk medeltid

Epokindelning

- Äldre järnålder 500 f.Kr. – 550 e.Kr.
- Yngre järnålder 550 – 1050

- Vendeltid 550 – 800
- Vikingatid 800 – 1050/1100

- Äldre medeltid 1100-1350

Medeltida mönster

- Plundring, handel och krig
  - Instabil och kortvarig makt
  - Glest befolkat
  - Jordbrukssamhälle
  - Trälar
  - Flexibel och politisk etnicitet
-
- Förkristen religion?

Vikingatid

- Romantikens bild av vikingar
  - Nya handelsvägar och sjöfart
  - Krig, plundring, handel och kolonisation
  - Varingagardet
  - Kontakt med Europa
  - Västerled och Österled
-
- Förändringsprocess

Vikingariken

- Kristendomen
  - Det danska riket
  - Det norska riket
  - Olika teorier om "Sveriges" enande
  - Olof Skötkonung (r. ca 990-1022)
-
- Slaget vid Svolder

Högmedeltida mönster

- Agrar expansion och nyodling
- Handel ökar
- Befolkningsökning från 1100-talet
- Nya städer (Sigtuna, Visby, Stockholm)
- Borgarklass
- Den västereuropeiska och katolska kultursfären

Maktpolitiska mönster

- Inbördeskrig och oro (början av 1100-t)
  - Stabilare statsmakter (11-1200-t)
  - Sönderfall och konflikt (slutet av 1200-t/början 1300)
-
- Nordiskt storrike under Magnus Eriksson

Kungamakt

- Kristna kungar
- Kröning och maktsymboler
- Formalisering av val och trontillträde
- Ämbeten
- Jord och skatter

Kungaätter

- Stenkilska
  - Sverkerska
  - Erikska
-
- 1164 "rex Sweorum et Gothorum" – Karl Sverkersson

Maktutövning

- Myntslagning
  - Städer anläggs
  - Befästningar
  - Allianser
-
- Jord och lojalitet

Birger Jarl

1250-1266

- Expansion
  - Städer och borgar
  - Tysk handel
  - Skatter och lagar
-
- Folkungar?

Statsmaktens utveckling

- Magnus Ladulås (1275-1290)
- Riksrådet
- Stockholm
- Från domänekonomi till skatteekonomi
- Magnus Erikssons allmänna landslag

Krigaradeln

- Hirten
- Storbönder
- Det värdsliga frälset
- Riddare och riddarideal

Kyrkan

- Mission
- Kungamakten
- "Det andliga frälset"
- Klosterväsendet

Ståndsamhället

- *Oratores, bellatores, laboratores*
- *Bönder*
- *Kvinnor*
- *Borgare*